

การบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ
โดยบูรณาการตามหลักอิทธิบาทธรรม*

SMART MANAGEMENT OF GOVERNMENT DEPARTMENTS IN SAMUT
PRAKAN PROVINCE BY INTEGRATION OF
IDDHIPADA DHAMMA

ธนัท ทิระพรชัย, บุญทัน ดอกไธสง

Tanat Thirapornchai, Boonton Dockthaisong

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: tanatth@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาการบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ 3. นำเสนอการบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการโดยบูรณาการตามหลักอิทธิบาทธรรม เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 338 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ การวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการถดถอยพหุคูณ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การให้บริการอย่างต่อเนื่อง ก้าวหน้า เท่าเทียมกัน รวดเร็วและทันเวลา และเพียงพอ 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการ พบว่ากระบวนการบริหาร มี 3 ด้าน คือ การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ การปรับปรุงแก้ไขหลักอิทธิบาท 4 คือ วิริยะ วิมังสา ฉันทะ และจิตตะ ส่งผลต่อการบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3. การบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการโดยบูรณาการหลักอิทธิบาทธรรม พบว่า การบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการมีการนำหลักอิทธิบาท 4 เข้ามาบูรณาการร่วมกัน คือ ฉันทะ : รักงาน วิริยะ : ใฝ่งาน จิตตะ : ใส่ใจงาน และวิมังสา : ทำงานด้วยปัญญา มีกระบวนการบริหารเป็นพื้นฐานในการบริหาร

จัดการอรรถิยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการทั้งการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข

คำสำคัญ: การบริหารจัดการอรรถิยะ; การบูรณาการ; หลักอิทธิบาทธรรม

Abstract

Objectives of this research were 1. To study the smart management of government departments in Samut Prakan Province 2. To study the factors affecting the smart management of government departments in Samut Prakan Province 3. To propose the smart management of government departments in Samut Prakan Province by integration of Iddhipada Dhamma, conducted by the mixed research methods. The data were collected from 338 samples. The research instruments were questionnaires and interviews. Both descriptive and inferential data were used for data analysis.

The research results were found that 1. Smart management of government departments was found to be at a high level in all aspects in the following order: continuous service, progressive service, equal service, fast and timely service, and adequate service. 2. Factors affecting the smart management of government departments were found that the management process had 3 aspects, including plan implementation, inspection, and revision. Iddhipada principle, namely, Viriya, Vimamsa, Chanda, Citta, significantly affected the smart management of government departments in Samut Prakan Province at a statistical level of 0.05. 3. Smart management of government departments in Samut Prakan Province by integration of Iddhipada Dhamma was found that the smart management of government departments in Samut Prakan Province integrated the four principles of Iddhipada consisted of Chanda: loving to work, Viriya: paying attention to work, Citta: care about work, and Vimamsa: work with wisdom, by using administrative process as the basis for strengthening the smart management of government departments in Samut Prakan Province, including planning, plan compliance, audit, and revision.

Keywords: Smart Management; Integration; Iddhipada Dhamma

บทนำ

จังหวัดสมุทรปราการมีการกำหนดแผนพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) รอบปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดยผ่านการพิจารณาของ คณะอนุกรรมการกลุ่มภารกิจ 4 ด้าน (Cluster) ของจังหวัดฯ และผู้แทนภาคเอกชน ผู้แทนภาคประชาสังคม ผู้แทนภาคประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake Holder) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้แทนทีมบูรณาการกลาง โดยได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนา จังหวัดว่า เมืองอุตสาหกรรมสะอาด เกษตรปลอดภัย ท่องเที่ยวอย่างมีคุณค่า พัฒนาเมือง และคุณภาพชีวิตที่ดี โดยมีตำแหน่งการพัฒนา (Positioning) ประกอบด้วย 1. เมือง อุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการส่งออก (Eco-Industrial Town) 2. เมือง ปริมาณศูนย์กลางการขนส่งและกระจายสินค้าเพื่อรองรับการผลิต การค้า การลงทุน การบริการ และการพาณิชย์ 3. เมืองปริมาณผู้อยู่ที่รองรับการขยายตัวของเมืองหลวง (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ, 2565) ด้วยการบริหารจัดการที่ดี คือ การบริหารคน จะเห็นได้ว่า แนวคิดทางการบริหาร วิวัฒนาการมาเป็นพันปี อย่างไรก็ตามแนวคิดทางการบริหาร ที่เกิดขึ้นมาเป็นเวลาหลาย ร้อยปีติดตอมมาถึงปัจจุบันที่ควรกล่าวถึง ซึ่งมีหัวข้อสำคัญที่ควรศึกษา คือ การแบ่งงาน กันทำ (Division of Work) และการปฏิวัติอุตสาหกรรม (Industrial Revolution) องค์กร และสังคมโดยวิธีแบ่งงานกันทำโดยแยกงานเป็นส่วนแล้วมอบหมายให้คนหลายคนทำตาม ความถนัดของแต่ละคนซึ่งจะทำให้คนเกิดความชำนาญในงานนั้น ๆ ทำให้การทำงานเร็วขึ้น อันเป็นการประหยัดเวลา ประหยัดเครื่องมือที่ใช้ในการทำงาน (เสนาะ ตีเยาว, 2551)

จากแผนการพัฒนาจังหวัดดังกล่าว สำนักงานจังหวัดสมุทรปราการยังได้ร่วมมือ กับสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (depa) ร่วมประชุมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น เพื่อพัฒนา ข้อเสนอโครงการเมืองอัจฉริยะจังหวัดสมุทรปราการ โดยจังหวัดสมุทรปราการ มีความ มุ่งมั่นที่จะพัฒนาเมือง ไปสู่เมืองอัจฉริยะ ภายใต้แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ 5 ปี พ.ศ. 2566-2570 เมืองอุตสาหกรรมสะอาด เกษตรปลอดภัย ท่องเที่ยวอย่างมีคุณค่า พัฒนาเมืองและคุณภาพชีวิตที่ดี มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจ และประชาชน และ ความยั่งยืนของโครงการ โดยมีโครงการที่สอดรับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ 5 ด้าน ได้แก่ Smart Environment, Smart People, Smart Energy, Smart Economy และ Smart Governance (Depa, 2023) Smart Governance เป็น 1 ใน 5 เสาหลักของการพัฒนา เมืองอัจฉริยะในจังหวัดสมุทรปราการ ในการพัฒนา Smart Governance ในจังหวัด สมุทรปราการ โครงการส่วนใหญ่จะมาในแนวทางของการพัฒนาองค์กรให้เป็น Smart Government และมีบางโครงการเริ่มมีการจัดสร้างเครือข่ายเพื่อรองรับการเชื่อมโยงข้อมูล กับหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน กล่าวได้ว่าเป็น Smart Government ที่เริ่มมีกลิ่น

อายุของการเป็น Smart Governance ถือได้ว่าเป็นก้าวแรกที่ดีสำหรับการเป็น Smart Governance ในอนาคตด้วย อย่างไรก็ตามการบริหารงานอัจฉริยะยังต้องอาศัยหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเข้ามาบูรณาการ เนื่องจากการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาเป็นเครื่องกำกับในการบริหารงานทุกด้านย่อมเป็นการประสานความเชื่อ แนวคิดในเชิงจริยธรรมของสังคมเข้ากับการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้หลายหลักธรรม แต่ที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ หลักอิทธิบาท 4 คือ 1. ฉันทะ การมีใจรักในงาน 2. วิริยะ การสู้งาน 3. จิตตะ การใส่ใจในงานทำ 4. วิมังสา การทำงานด้วยปัญญา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2546)

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ โดยการบูรณาการตามหลักอิทธิบาทธรรม นอกจากนั้นยังนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาบูรณาการด้วย โดยเฉพาะหลักอิทธิบาท 4 นอกจากนั้นยังนำแนวคิด ทฤษฎีด้านการบริหารของตะวันตก เข้ามาร่วมในการศึกษาค้นคว้า ซึ่งสามารถนำไปเป็นตัวแบบในการประกอบการพัฒนาหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายด้านเมืองอัจฉริยะของรัฐบาลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ
3. เพื่อนำเสนอการบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการโดยบูรณาการตามหลักอิทธิบาทธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ บุคลากรของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 2,155 คน (จังหวัดสมุทรปราการ, 2567)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 338 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน ประกอบด้วย ผู้บริหารของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่ของสำนักงานส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 4 คน ประชาชนผู้รับบริการของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 4 คน นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 3 คน นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยเชิงปริมาณ จัดทำแบบสอบถาม ประกอบด้วย 1. ปัจจัยส่วนบุคคล 2. กระบวนการบริหาร 3. หลักอภิปาธ 4 และ 4. การบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 338 ตัวอย่าง และสัมภาษณ์จำนวน 18 รูปหรือคน และสนทนากลุ่มเฉพาะ 9 รูปหรือคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ค่าร้อยละ และการถดถอยพหุคูณ

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. การบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ
ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวม

ประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน ของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1 การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน	3.99	0.58	มาก
2 การให้บริการอย่างรวดเร็วและทันเวลา	3.86	0.92	มาก
3 การให้บริการอย่างเพียงพอ	3.86	0.65	มาก
4 การให้บริการอย่างต่อเนื่อง	4.03	0.62	มาก
5 การให้บริการอย่างก้าวหน้า	4.01	0.62	มาก
ภาพรวม	3.95	0.55	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.95$, S.D.0.55) เรียงลำดับการให้บริการดังนี้ อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}= 4.03$, S.D.0.62) รองลงมาคือ อย่างก้าวหน้า ($\bar{X}= 4.01$, S.D.0.62) อย่างเท่าเทียมกัน ($\bar{X}= 3.99$, S.D.0.58) อย่างรวดเร็วและทันเวลา ($\bar{X}= 3.86$, S.D.0.92) และอย่างเพียงพอ ($\bar{X}= 3.86$, S.D.0.65) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการอรรถประโยชน์ของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ พบผลการศึกษาดังนี้

สมมติฐานที่ 1 กระบวนการบริหาร ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ การปรับปรุงแก้ไข อย่างน้อย 1 ด้านที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการอรรถประโยชน์ของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 กระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการอรรถประโยชน์ของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ

ตัวแปรกระบวนการบริหาร	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.494	.164		9.115**	.000
การปฏิบัติตามแผน (X1.2)	.352	.058	.373	6.026**	.000
การตรวจสอบ (X1.3)	.276	.054	.313	5.062**	.000
การปรับปรุงแก้ไข (X1.4)	.154	.060	.164	2.332*	.021

จากตารางที่ 2 พบว่ากระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการอรรถประโยชน์ของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ 3 ด้าน คือ การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ การปรับปรุงแก้ไข ค่า Adjusted R² เท่ากับ .404 แสดงว่า กระบวนการบริหารสามารถร่วมกันทำนายการบริหารจัดการอรรถประโยชน์ของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ ได้ร้อยละ 40.4

สมมติฐานที่ 2 หลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ รักงาน วิริยะ สู้งาน จิตตะ ใส่ใจงาน วิมังสา ทำงานด้วยปัญญาอย่างน้อย 1 ด้านที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการอรรถประโยชน์ของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 3 หลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการอรรถประโยชน์ของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ

ตัวแปรหลักอิทธิบาท 4	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.163	.148		7.862**	.000
วิริยะ สู้งาน (X2.2)	.309	.051	.334	6.110**	.000
วิมังสา ทำงานด้วยปัญญา (X2.4)	.225	.042	.255	5.343**	.000
ฉันทะ รักงาน (X2.1)	.209	.042	.258	5.006**	.000
จิตตะ ใส่ใจงาน (X2.3)	.185	.043	.224	2.031*	.043

จากตารางที่ 3 พบว่าหลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อการบริหารจัดการอรรถประโยชน์ของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการทั้ง 4 ด้าน คือ วิริยะ วิมังสา ฉันทะ จิตตะ มีค่า

Adjusted R² เท่ากับ .525 แสดงว่า หลักอิทธิบาท 4 สามารถร่วมกันทำนาย การบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ ได้ร้อยละ 52.5

3. การบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ โดยบูรณาการหลักอิทธิบาทธรรม พบว่า 1. การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน โดยการปรับบทบาทบุคลากรภาครัฐให้เป็นผู้อำนวยความสะดวกทางด้านดิจิทัลแบบครบวงจร ยกกระดับขีดความสามารถทางดิจิทัลของบุคลากรเพื่อประชาชนจะได้รับประโยชน์ในระยะยาว สร้างการรับรู้และความเชื่อมั่นแก่ภาคประชาชนต่อระบบ e-Service ของภาครัฐ ให้บริการเท่าเทียมกันทั้งทางกฎหมายและทางการเมือง บริการด้วยกิริยาสุภาพอ่อนน้อม ติดตามผลการดำเนินการอยู่เป็นประจำเพื่อพัฒนาการบริการที่เป็นเลิศ 2. การให้บริการอย่างรวดเร็วและทันเวลา โดยให้บริการภาครัฐผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล สร้างวัฒนธรรมการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จจุดเดียว ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยี AI ที่ทันสมัย บริการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน มีความสนใจเอาใจใส่อย่างเต็มที่ ด้วยจิตสำนึกของการบริการที่รวดเร็ว สะดวก 3. การให้บริการอย่างเพียงพอโดยมี Webboard ที่เป็นกระดานสนทนา แจ้งข่าวสาร ข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับประชาชน มีระบบ E-Saraban พัฒนาสถานที่ให้บริการประชาชนที่ทันสมัย มีบริการฟรี WIFI มีความรู้เหมาะสมกับตำแหน่ง มีอุปกรณ์ที่พร้อมใช้งาน และมีระบบออนไลน์ 4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยพัฒนาระบบเชื่อมต่อข้อมูลกลาง เชื่อมผสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ร่วมกันพัฒนาระบบ e-Service บริการดีไม่ยึดติดกับเวลาราชการ สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้รับบริการ การบริการอย่างรอบ มีมนุษยสัมพันธ์ดีมีการวัดความพึงพอใจของประชาชน 5. การให้บริการอย่างก้าวหน้า โดยออกแบบให้ประชาชนสามารถเข้าใช้งานผ่านมือถือและอุปกรณ์เทคโนโลยีต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกตามหลักอารยสถาปัตย์ ส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างผ่านระบบ e-bidding การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรมีเทคนิค กลยุทธ์ ทักษะที่ดีในการเอาใจใส่ผู้รับบริการ และเก็บข้อมูลสถิติการให้บริการเพื่อเปรียบเทียบและพัฒนาให้เกิดคุณภาพ

โดยมีหลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมาภิบาลบูรณาการร่วมกัน คือ ฉันทะ : รักงาน ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ มีความสุขและจริงจังกับงานที่ทำ วิริยะ : สู้งาน ปฏิบัติงานด้วยความขยัน อดทน จิตตะ : ใส่ใจงาน ปฏิบัติงานด้วยความตั้งมั่นและตั้งใจ ใส่ใจ ใฝ่รู้ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับงาน วิมังสา: ทำงานด้วยปัญญา ปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ คิดค้นแนวทางการปรับปรุงงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผล มีกระบวนการบริหาร เป็นพื้นฐานในการเสริมสร้างการบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ ทั้งเรื่อง การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับดังนี้ การให้บริการอย่างต่อเนื่อง อันดับรองลงมาคือ อย่างก้าวหน้า อย่างเท่าเทียมกัน อย่างรวดเร็วและทันเวลา และอย่างเพียงพอ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐ รุ่งรังษ (2564) ที่พบว่า การบริหารจัดการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามหลักธรรมาภิบาล ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การบริหารต้องมีการวางแผน ปฏิบัติตามแผน ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง บูรณาการกับหลักพุทธสื่อสาร คือ สัจจะ ความจริง คฤดา แท้จริง กาละ ถูกเวลา ปิยะ ผู้รับชอบ และอิตถะ มีประโยชน์ ซึ่งจะนำไปสู่การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามหลักธรรมาภิบาล คือ เปิดเผยข้อมูลด้วยความถูกต้อง เที่ยงธรรม เป็นประโยชน์ มีความโปร่งใส เกิดการมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบและความคุ้มค่า

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ ดังนี้

2.1 กระบวนการบริหาร ส่งผลต่อการบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนี้ คือ การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ การปรับปรุงแก้ไข และพบว่ามี 1 ตัวแปรที่ไม่ส่งผลต่อการบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ นั่นคือ การวางแผน ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้วเท่ากับ .404 แสดงว่า กระบวนการบริหารสามารถร่วมกันทำนายการบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ ได้ร้อยละ 40.4 สอดคล้องกับงานวิจัยของนิอร ศรีสุนทร (2559) พบว่า รูปแบบการบริหารมีกระบวนการ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน ด้านการดำเนินการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาผลการปฏิบัติงาน ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน และด้านการให้รางวัล มีค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ มากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2.2 หลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อการบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการทั้ง 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยเรียงลำดับดังนี้ วิริยะ สู้งาน วิมังสา ไตร่ตรองงาน ฉันทะ พอใจในงาน จิตตะ เอาใจใส่ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้วเท่ากับ .525 โดยสามารถร่วมกันทำนายการบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ ได้ร้อยละ 52.5 สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพร มุลมาตย์ (2566) ที่พบว่า หลักอิทธิบาท4 สามารถร่วมกันทำนายการส่งเสริมการพัฒนากีฬาอาชีพ ของการกีฬาแห่งประเทศไทย ได้ร้อยละ 72.3

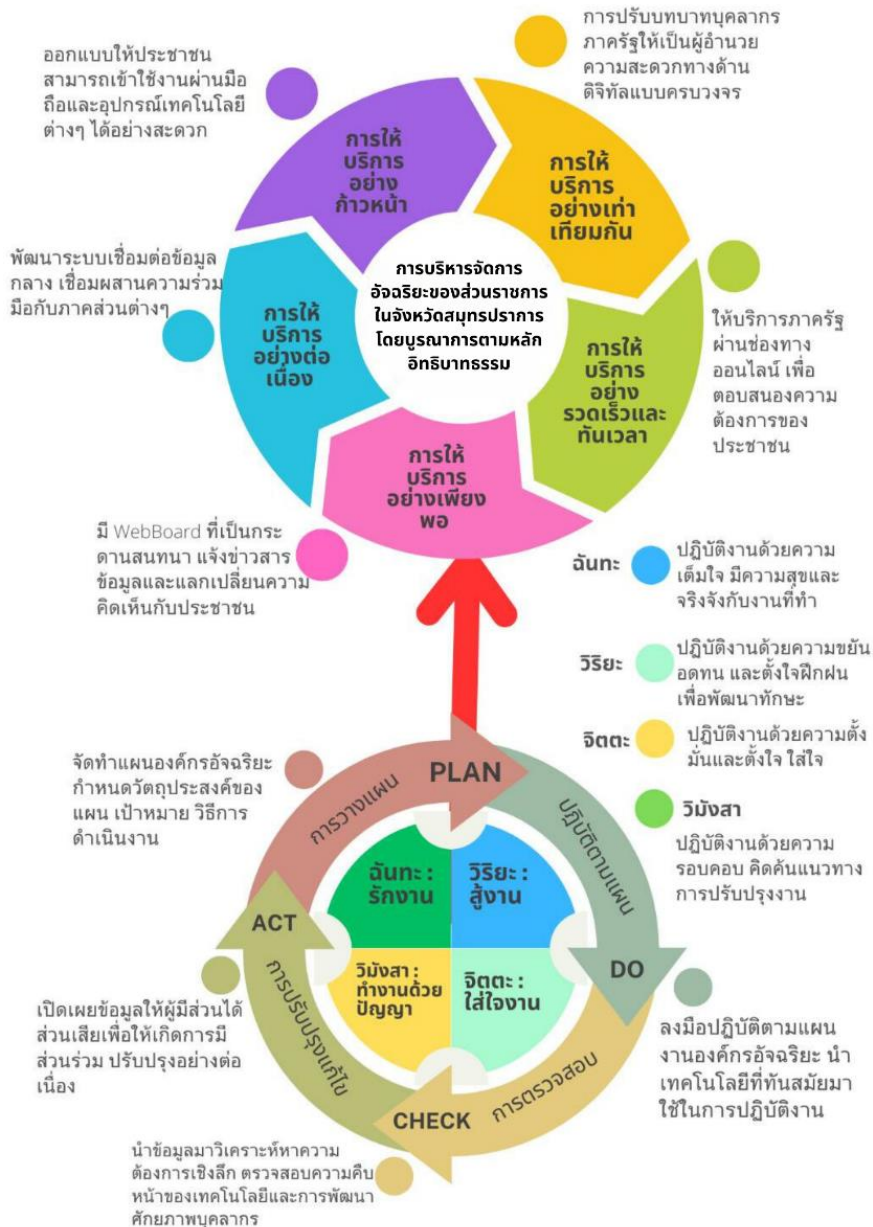
3. การบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ โดยบูรณาการตามหลักอิทธิบาทธรรม สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1. การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน โดยการปรับบทบาทบุคลากรภาครัฐ ให้เป็นผู้อำนวยความสะดวกทางด้านดิจิทัลแบบครบวงจร ยกระดับขีดความสามารถทางดิจิทัลของบุคลากรเพื่อประชาชนจะได้รับประโยชน์ในระยะยาว สร้างการรับรู้และความเชื่อมั่นแก่ภาคประชาชนต่อระบบ e-Service ของภาครัฐ ให้บริการเท่าเทียมกันทั้งทางกฎหมายและทางการเมือง บริการด้วยกิริยาสุภาพอ่อนน้อม ติดตามผลการดำเนินการอยู่เป็นประจำเพื่อพัฒนาการบริการที่เป็นเลิศ 2. การให้บริการอย่างรวดเร็วและทันเวลา โดยให้บริการภาครัฐผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล สร้างวัฒนธรรมการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จจุดเดียว ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยี AI ที่ทันสมัย บริการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน 3. การให้บริการอย่างเพียงพอ โดยมี Webboard ที่เป็นกระดานสนทนา แจ้งข่าวสาร ข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับประชาชน มีระบบ E-Saraban พัฒนาสถานที่ให้บริการประชาชนที่ทันสมัย มีบริการฟรี WIFI 4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยพัฒนาระบบเชื่อมต่อข้อมูลกลาง เชื่อมผสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ร่วมกันพัฒนาระบบ E-Service บริการที่ไม่ยึดติดกับเวลาราชการ สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้รับบริการ การบริการอย่างรอบ มีมนุษยสัมพันธ์ มีการวัดความพึงพอใจของประชาชน 5. การให้บริการอย่างก้าวหน้า โดยออกแบบให้ประชาชนสามารถเข้าใช้งานผ่านมือถือและอุปกรณ์เทคโนโลยีต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกตามหลักอารยสถาปัตย์ ส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างผ่านระบบ E-Bidding การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร และเก็บข้อมูลสถิติการให้บริการเพื่อเปรียบเทียบและพัฒนาให้เกิดคุณภาพ โดยมีหลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมนำมาบูรณาการร่วมกัน คือ ฉันทะ : รักงาน ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ มีความสุขและจริงจังกับงานที่ทำ วิริยะ : สู้งาน ปฏิบัติงานด้วยความขยันอดทน และตั้งใจฝึกฝนเพื่อพัฒนาทักษะฝีมือให้เกิดความชำนาญยิ่ง ๆ ขึ้นไป จิตตะ : ใส่ใจงาน ปฏิบัติงานด้วยความตั้งมั่นและตั้งใจ ใส่ใจ ใฝ่รู้ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับงาน วิมังสา : ทำงานด้วยปัญญา ปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ คิดค้นแนวทางการปรับปรุงงานและแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผล มีกระบวนการบริหาร เป็นพื้นฐานในการเสริมสร้างการบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการทั้งเรื่อง การวางแผน การปฏิบัติตามแผนการตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยสามารถนำไปสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้เพื่อการบริหารจัดการ
อัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการโดยบูรณาการตามหลักอิทธิบาทธรรมได้
ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 สามารถอธิบายองค์ความรู้จากการวิจัย คือ การบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย

1. การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน โดยการปรับบทบาทบุคลากรภาครัฐให้เป็นผู้อำนวยการความสะดวกทางด้านดิจิทัลแบบครบวงจร ยกย่องขีดความสามารถทางดิจิทัลของบุคลากรเพื่อประชาชนจะได้รับประโยชน์ในระยะยาว สร้างการรับรู้และความเชื่อมั่นแก่ภาคประชาชนต่อระบบ e-Service ของภาครัฐ ให้บริการเท่าเทียมกันทั้งทางกฎหมายและทางการเมือง บริการด้วยกิริยาสุภาพอ่อนน้อม ติดตามผลการดำเนินการอยู่เป็นประจำ เพื่อพัฒนาการบริการที่เป็นเลิศ

2. การให้บริการอย่างรวดเร็วและทันเวลา โดยให้บริการภาครัฐผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล สร้างวัฒนธรรมการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จจุดเดียว ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยี AI ที่ทันสมัย บริการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนมีความสนใจเอาใจใส่อย่างเต็มที่ด้วยจิตสำนึกของการบริการที่รวดเร็ว สะดวก

3. การให้บริการอย่างเพียงพอ โดยมี Webboard ที่เป็นกระดานสนทนาแจ้งข่าวสาร ข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับประชาชน มีระบบ E-Saraban พัฒนาสถานที่ให้บริการประชาชนที่ทันสมัย มีบริการฟรี WIFI มีความรู้เหมาะสมกับตำแหน่ง มีอุปกรณ์ที่พร้อมใช้งาน และมีระบบออนไลน์

4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยพัฒนาระบบเชื่อมต่อข้อมูลกลาง เชื่อมผสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ร่วมกันพัฒนาระบบ e-Service บริการดีไม่ยึดติดกับเวลาราชการ สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้รับบริการ การบริการอย่างรอบ มีมนุษยสัมพันธ์ดีมีการวัดความพึงพอใจของประชาชน

5. การให้บริการอย่างก้าวหน้า โดยออกแบบให้ประชาชนสามารถเข้าใช้งานผ่านมือถือและอุปกรณ์เทคโนโลยีต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกตามหลักอารยสถาปัตย์ ส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างผ่านระบบ e-bidding การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร มีเทคนิค กลยุทธ์ ทักษะที่ดีในการเอาใจใส่ผู้รับบริการ และเก็บข้อมูลสถิติการให้บริการเพื่อเปรียบเทียบและพัฒนาให้เกิดคุณภาพ

โดยมีหลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมนำมาบูรณาการร่วมกัน คือ ฉันทะ รักงาน ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ มีความสุขและจริงจังกับงานที่ทำ วิริยะ สู้งาน ปฏิบัติงานด้วยความขยัน อดทน และตั้งใจฝึกฝนเพื่อพัฒนาทักษะฝีมือให้เกิดความชำนาญยิ่ง ๆ ขึ้นไป จิตตะ ใส่ใจงาน ปฏิบัติงานด้วยความตั้งมั่นและตั้งใจ ใส่ใจ ใฝ่รู้ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับงาน วิมังสา ทำงานด้วยปัญญา ปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ คิดค้นแนวทางการปรับปรุงงาน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผลมีกระบวนการบริหารเป็นพื้นฐานในการเสริมสร้าง

การบริหารจัดการอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการทั้งเรื่อง การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ส่วนราชการจังหวัดสมุทรปราการควรมีนโยบายเกี่ยวกับการปรับปรุงองค์กรให้ไปสู่หน่วยงานภาครัฐอัจฉริยะ (Smart Governance) โดยกำหนดกลยุทธ์ แผนงาน โครงการ และระยะเวลาในการพัฒนาอย่างชัดเจนเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐบาลดิจิทัล
2. ส่วนราชการจังหวัดสมุทรปราการควรมีนโยบายเกี่ยวกับเพิ่มและพัฒนาทั้ง 4M อันประกอบด้วย คน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและการเข้าสู่รัฐบาลดิจิทัลในอนาคต

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ส่วนราชการจังหวัดสมุทรปราการควรส่งเสริมให้บุคลากรมีความฉันทะ คือรักในงานที่ทำ เต็มใจที่จะปฏิบัติงานอย่างสุดความสามารถแม้งานนั้นจะยากเพื่อร่วมกันพัฒนาองค์กรภาครัฐให้ไปสู่องค์กรอัจฉริยะได้
2. ส่วนราชการจังหวัดสมุทรปราการควรมีการเร่งยกระดับขีดความสามารถทางดิจิทัลของบุคลากรเพื่อประชาชนจะได้รับประโยชน์ในระยะยาว รวมทั้งสร้างการรับรู้และความเชื่อมั่นแก่ภาคประชาชนต่อระบบ e-Service ของภาครัฐด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยด้านพื้นฐานโดยการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค และโอกาส ในการพัฒนาอัจฉริยะของส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อให้เห็นแนวทางในการพัฒนาหน่วยงานต่าง ๆ ให้ไปสู่ smart governance ได้อย่างรวดเร็ว
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างตัวชี้วัดนวัตกรรมการบริหารเพื่อสนับสนุนการบริหารงานอัจฉริยะของส่วนราชการไทย

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ. (2565). *แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ 5 ปี (พ.ศ. 2566–2570)*. สมุทรปราการ: สำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ.
- จังหวัดสมุทรปราการ. (2567). *ส่วนราชการและหน่วยงานภายในจังหวัดสมุทรปราการ*. สืบค้น 28 มกราคม, จาก <https://www.samutprakan.go.th/>

- ณัฐ รุ่งวงษ์. (2564). การบริหารจัดการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามหลักธรรมาภิบาลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ดุขฎฐินิพนธ์ปรัชญาดุขฎฐิบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ณัฐพร มุลมาตย์. (2566). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนากีฬาอาชีพของการกีฬาแห่งประเทศไทย (ดุขฎฐินิพนธ์ปรัชญาดุขฎฐิบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นิอร ศรีสุนทร. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (ดุขฎฐินิพนธ์ปรัชญาดุขฎฐิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2546). พจนานุกรม พุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์ (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เสนาะ ตีเยาว์. (2551). หลักการบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Depa. (2023). *Smart Governance in Thailand*. Retrieved March 20, 2023, from <https://shorturl.asia/Mdh7l>